

Copyright & Creative Commons:

The copyright of articles published in the *Journal of Criminal Law and Criminology Studies* remains with the author(s). This journal is published as an open access publication, and all articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0). This license permits use, redistribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited and the use is non-commercial in nature. For more information, please refer to the journal's *Open Access Policy* page.



Thematic Analysis of Tataloo's Works in Cyberspace through the Lens of Cultural Criminology

Hadi Rostami^{*1}, Hadis Zohrevand^{*2}



S.D.I.L.
The SD Institute of Law
Research & Study



:Publisher
Shahr-e- Danesh
Research and Study
Institute of Law

:Article Type
Original Research

DOI:
10.22034/jcl.2024.476650.2043

Received:
02 September 2024

Accepted:
18 December 2024

Published:
6 September 2025



Abstract

The fabric of culture, having traversed sociology, psychology, and history, has now extended into the domain of criminology. Cultural criminology, which manifests in adaptation to the modern world and represents the intersection of culture and criminal processes, examines cultural conflicts through a specialized lens - often considering them as factors contributing to criminal behavior. One of the cultural platforms in contemporary society is cyberspace. The proliferation of mass media and digital spaces has transformed perspectives and, consequently, altered traditional culture. The role of mass media in constructing and controlling culture and subcultures is significant. Cyberspace showcases a new form of identity-shaping institutions through "criminal superheroes" (delinquent celebrities). In this context, micro-celebrities can be discussed - individuals who propagate a particular ideological model through their distinctive attire, demeanor, methods, and behavior. Instagram serves as a platform for promoting ideological paradigms, becoming a haven for tabloid audiences (micro-celebrities). In this space, the antisocial behaviors of micro-celebrities attract a broad spectrum of youth. Among these figures, the works of Amir Maqsudlu, known as "Tataloo," a rapper representing a subculture termed "Tataliti culture," warrant attention and analysis. In the present study, four of his most popular songs were selected through a survey of his fans, after which their overall content was extracted and coded. Prominent and recurring keywords in the songs

1. *Corresponding Author: Associate Professor, Department of Law, Faculty of Humanities, Bu-Ali Sina University, Hamadan, Iran. Email: h.rostami@basu.ac.ir
2. PhD Candidate in Criminal Law and Criminology, Ferdowsi University, Mashhad, Iran; Email: h.zohrevand@mail.um.ac.ir

were identified, with repeated terms receiving identical codes. Some words were grouped under broader categories, which were then further refined to establish a sample classification. Finally, all subcategories were consolidated into a comprehensive set to demonstrate that the songs were composed and disseminated to promote the specific Tataliti subculture with targeted objectives.

Keywords: Cultural Criminology and Media, Crime as Culture, Culture as Crime, Carnival of Crime, Micro-Celebrity

Funding: The author(s) received no financial support (funding. Grants and sponsorship) for the research, authorship, and/ or publication of this article.

Hadi Rostami: Conceptualization, Methodology, Validation, Formal analysis, Investigation, Resources, Data Curation, Writing - Original Draft, Writing - Review & Editing, Visualization, Supervision, Project administration.

Hadis Zohrevand: Conceptualization, Methodology, Validation, Formal analysis, Investigation, Resources, Data Curation, Writing - Original Draft, Writing - Review & Editing, Visualization.

Competing interests: The authors declare that they have no competing interests.

Citation:

Rostami, Hadi, Hadis Zohrevand. "Thematic Analysis of Tataloo's Works in Cyberspace through the Lens of Cultural" *Journal of Criminal Law and Criminology* 13, no. 25 (September 6, 2025), 273-302.

Extended Abstract

Culture and punishment share an ancient connection, and cultural criminology emerges within this paradigm. Cultural criminology regards cultural conflicts as factors contributing to criminal behavior. One arena fostering such conflicts is cyberspace, which, due to its vast reach, serves as an identity-forming platform capable of transforming traditional culture. Virtual identity-shaping institutions harbor delinquent celebrities and micro-celebrities who propagate their own ideological models and cultural norms, attracting followers. For instance, Amir Maqsoodlu, known as "Tataloo," through his activities on Instagram, has introduced his desired subculture. With his distinctive style of dress, demeanor, tattoos, behavior, and lyrical themes, he is not merely recognized as a musician but has emerged as a social phenomenon - one influenced by socio-cultural environments that drive delinquency. Having failed to achieve legitimate goals, he has gravitated toward criminal behavior. He encourages his followers to adopt his subculture, labeling them as "Tatalitis." Being a "Tataliti" is not merely a label but signifies a distinct culture reflected in his music. Thematic analysis, a qualitative research method, was employed in this study to examine the content of Tataloo's songs. This method was selected due to the dispersed nature of the data, with the primary aim of organizing and enriching fragmented information. In this research, 25 of Tataloo's fans from a high school were surveyed, and four popular songs were chosen. The content of these songs was then extracted and coded. During the coding process, recurring and emphasized words were identified and categorized. Thematic analysis operates on analytical induction, moving from specific to general to provide rich, detailed data. Researchers achieve typological and analytical understanding by classifying data and identifying intra- and inter-data patterns. This method enables scholars to detect and interpret patterns, key concepts, and various themes within qualitative data. The ultimate goal is to extract themes from the core of the data, organizing and interpreting phenomena to identify recurrent and meaningful patterns. Thematic analysis not only helps uncover hidden patterns and underpinnings in data but also facilitates a deeper understanding of the subject matter. In this study, it allowed for a precise examination of Tataloo's song content and its impact on adolescent audiences. Cultural criminology emphasizes the importance of "image, style, and representation," exploring how media and public culture can contribute to the formation and propagation of criminal behavior. In this context, Tataloo's works were examined as an example of subcultural representation in cyberspace. Cyberspace, particularly social media,

enables individuals to present themselves publicly and express opinions on socio-cultural issues. Such representations can influence identity formation. In this context, micro-celebrities like Tataloo serve as behavioral models and may promote antisocial conduct. Thematic analysis reveals that Tataloo's works encompass multiple themes, including: negation of religious beliefs; distorted portrayals of family, particularly parents; promotion of violence, suicide, social despair, and high-risk behaviors; encouragement of drug use and illicit relationships; and normalization of deviance. These elements may lead to social anomie. Additionally, the analysis highlights distrust in governance within his works, potentially fostering social disconnection. Adolescents and young adults, in their search for identity and due to high susceptibility, are easily influenced by the themes in Tataloo's works. Consequently, they may discard traditional and moral values in favor of new norms promoted by micro-celebrities. The promotion of antisocial behavior in Tataloo's music may steer youth toward accepting such conduct, impacting national and cultural identity. Tataloo's works reflect the reproduction of a modern subculture termed "Tataliti culture." As a social phenomenon, this subculture demands attention and strategic intervention. Eighteen million comments, 626 thousand live views, and four million Instagram followers underscore the emergence of the "Tataloo" phenomenon. Culture can both facilitate and deter crime. One approach to countering criminogenic culture is leveraging its crime-detering aspects. Thus, introducing university courses on "Emerging Social Phenomena in Popular Music Culture" to explore the sociological dimensions of such music could yield positive outcomes. Findings from criminal sociology may also be utilized, with academic programs in criminal sociology addressing emerging social phenomena and appropriate responses. Additionally, courses on musical luminaries alongside popular music studies should be offered. The objective is critical thinking; this approach, using the popularity of mainstream music, may serve as a gateway to Persian literary and classical music. Such courses would assess the literary merit of lyrics and engage in discography - detailed study and cataloging of published musical works.



تحلیل مضمون آثار «تتلو» در فضای مجازی با رویکرد جرم‌شناسی فرهنگی

هادی رستمی^{*}، حدیث زهره‌وند^۲

چکیده

پرنیان فرهنگ پس از گذر از جامعه‌شناسی، روان‌شناسی و تاریخ، به ساحت جرم‌شناسی نیز گشوده شده است. در این میان، جرم‌شناسی فرهنگی که در سازگاری با دنیای مدرن نمود یافته و محل تلاقی فرهنگ و فرآیند کیفری است، تعارض‌های فرهنگی را با نگاه ویژه و گاه به‌عنوان عاملی بر ارتکاب جرم در نظر می‌گیرد. یکی از بسترهای فرهنگی در جامعه امروزی، فضای مجازی است. گسترش رسانه‌های جمعی و فضای مجازی، تغییر دیدگاه و به تبع آن، دگرگونی فرهنگ سنتی را رقم می‌زند. نقش رسانه‌های جمعی در ساخت و کنترل فرهنگ و خرده فرهنگ، چشم‌گیر است. فضای مجازی، گونه‌ای دیگر از نهادهای هویت‌ساز را در قالب سوپرقهرمان‌های بزهکار (سلبریتی‌های بزهکار) به نمایش می‌گذارد. در این راستا، می‌توان از میکروسلبریتی‌ها سخن به میان آورد که با پوشش، منش، روش و رفتار ویژه خود، یک الگوی فکری را گسترش می‌دهند. اینستاگرام یکی از بسترهای ترویج الگوهای فکری است که مأمّن خوانندگان زرد (میکروسلبریتی‌ها) است. در این بستر، رفتارهای ضد اجتماعی میکروسلبریتی‌ها طیف گسترده‌ای از جوانان را با خود همراه می‌کند. در این میان، آثار امیرمقصودلو «تتلو»، خواننده رپ که نماینگر نوعی خرده فرهنگ با عنوان «فرهنگ تللیتی‌ها» است، قابل توجه و و بررسی است. در نوشتار پیش‌رو، نخست از طریق پرسش از طرفداران «تتلو»، چهار مورد از آهنگ‌های محبوب آن‌ها انتخاب شد و سپس، محتوای کلی، استخراج و کدگذاری گردید. واژگان برجسته و شاخص در آهنگ‌ها شناسایی شدند



پژوهش‌کده حقوق



نوع مقاله: علمی - پژوهشی

DOI:

10.22034/jdc.2024.476650.2043

تاریخ دریافت:

۱۲ شهریور ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش:

۲۸ آذر ۱۴۰۳

تاریخ انتشار:

۱۵ شهریور ۱۴۰۴



۱. نویسنده مسئول^{*}، دانشیار گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.

Email: h.rostami@basu.ac.ir

۲. دانشجوی دکترای حقوق کیفری و جرم‌شناسی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران.

Email: h.zohrehvand@mail.um.ac.ir

و واژگان تکرارشونده، کد یکسان دریافت کردند. برخی کلمات نیز در زیرمجموعه واحد قرار گرفتند. زیرمجموعه‌ها دوباره کوچکتر شدند تا دسته‌بندی نمونه به دست آید. سرانجام، همه زیرمجموعه‌ها در مجموعه کلی قرار داده شد تا مشخص شود که آهنگ‌ها به‌منظور ترویج خرده فرهنگ مشخص تبلیغاتی‌ها و با هدف‌گذاری خاص تنظیم و عرضه شده‌اند. کلید واژه‌ها: جرم‌شناسی فرهنگی و رسانه، جرم به مثابه فرهنگ، فرهنگ به مثابه جرم، کارناوال جرم، میکروسلبیتری

حامی مالی :

این مقاله هیچ حامی مالی ندارد.

مشارکت نویسندگان :

هادی رستمی: مفهوم سازی، روش شناسی، اعتبار سنجی، تحلیل، تحقیق و بررسی، منابع، نظارت بر داده‌ها، نوشتن - پیش نویس اصلی، نوشتن - بررسی و ویرایش، تصویرسازی، نظارت، مدیریت پروژه. حدیث زهره‌وند: مفهوم سازی، روش شناسی، اعتبار سنجی، تحلیل، تحقیق و بررسی، منابع، نظارت بر داده‌ها، نوشتن - پیش نویس اصلی، نوشتن - بررسی و ویرایش، تصویرسازی.

تعارض منافع:

بنابر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

استناددهی:

رستمی، هادی، حدیث زهره‌وند. «تحلیل مضمون آثار «تتلو» در فضای مجازی با رویکرد جرم‌شناسی فرهنگی». مجله پژوهشهای حقوق جزا و جرم‌شناسی ۱۳، ش. ۲۵ (۱۵ شهریور، ۱۴۰۴)، ۲۷۳-۳۰۲.

مقدمه

رهیافت‌های فردمحور و اجتماع‌محور در جرم‌شناسی، جریان غالب تحلیل‌های مربوط به بزهکاری را شکل می‌دهند. در مقابل، جرم‌شناسی انتقادی، چشم‌اندازی است که ریشه اصلی ارتکاب جرم را نابرابری‌های طبقاتی، نژادی، قومی و مناسبات جنسیتی حاکم بر جوامع مختلف می‌داند.^۳ این نگرش جرم را برآمده از ساختارهای اجتماعی نامتوازن عنوان می‌کند و از قلمروی مطالعاتی جرم‌شناسی فرهنگی^۴ برای طرح مطالبات فرهنگی، قومی، نژادی و ... استفاده می‌نماید.^۵ به بیان دیگر، پرسش اساسی رهیافت ساختاری بر این مبنا استوار است که چگونه ساختارهای اجتماعی، مرتکب را به سمت ارتکاب جرم سوق می‌دهند. این نگرش، افزون بر شخص مرتکب، جامعه را در بزه‌کارسازی اشخاص مسئول می‌شناسد. از این رو، جرم‌شناسی فرهنگی گستره وسیعی داشته و این گستردگی، عامدانه و آگاهانه است.^۶ در این زمینه، بررسی شرایط نامناسب زندگی «تتلو» و تأثیر آن بر گرایش او به بزهکاری اهمیت دارد؛ به‌ویژه زمانی که جامعه راه‌های مشروع برای دستیابی به اهداف را از او سلب می‌کند و در نتیجه، او ناگزیر مسیرهای جایگزینی را برمی‌گزیند که غالباً ماهیتی مجرمانه دارند. رهیافت علایق کانونی به تحلیل چنین پدیده‌هایی می‌پردازد.

بنابراین، نقش محیط اجتماعی در بزه‌کارسازی انکارنشده‌ای است و فرهنگ است که تمامی شیوه‌های زندگی یک گروه و اساس اندیشه آنها را تشکیل می‌دهد و تمامی بسترهای موجودیت آن مانند نوع پوشش، شیوه بنا و سازه‌ها، ابزار و... را در بر می‌گیرد.^۷ امیر مقصودلو مشهور به «تتلو»، با سبک خاص پوشش، منش، تنو، رفتار و مضامین اشعارش صرفاً به‌عنوان خواننده یک سبک خاص موسیقی نیست بلکه یک پدیده اجتماعی است. به واسطه گستردگی هوادارانش برخی او را پیامبر اجتماعی دانسته‌اند و به پیروان او تبلیغی می‌گویند؛ خرده‌فرهنگ تبلیغی بر دو ستون فرهنگ عامه و فرهنگ سلبریتی استوار شده است و خرده‌فرهنگ

۳. والتر. اس. دکسردی، جرم‌شناسی انتقادی معاصر، ترجمه و تحقیق مهرداد رایجیان اصلی و حمیدرضا دانش‌ناری (تهران: نشر دادگستر، ۱۴۰۲)، ۲۸.

4. Cultural Criminology

۵. علی‌حسین نجفی ابرندآبادی، دیپاچه بر دانشنامه جرم‌شناسی، تألیف علی‌حسین نجفی ابرندآبادی و حمید هاشمی‌بیگی (تهران: گنج دانش، ۱۳۹۷)، ۲۳-۱۷.

6. Jeff Ferrell, "cultural criminology and the politics of meaning, critical criminology". *An international journal*, 21, 3 (2013), 257-271.

۷. محمد فروتن، «چیستی جرم‌شناسی فرهنگی»، *نشریه حقوق ملل*، ۱۳، (۱۴۰۰)، ۵۶۵-۶۱۲.

مجرمانه را شکل می‌دهد^۸ که در قالب جرم‌شناسی فرهنگی مورد تحلیل قرار می‌گیرد. ترکیب جرم‌شناسی و فرهنگ، جرم‌شناسی فرهنگی را پی می‌آورد که در سال ۱۹۹۵ برای نخستین بار توسط «جف فلر» و «کلینتون سندرز» مطرح شد. پارادایم جرم‌شناسی فرهنگی با تمرکز بر هم‌کنش رسانه، مردم، آداب، رسوم و کنترل، به بررسی ساخت فرهنگی جرم می‌پردازد^۹ و علت وقوع جرم را به فرهنگ و نهادهای فرهنگی پیوند می‌دهد.^{۱۰} از ویژگی‌های بنیادین رویکرد جرم‌شناسی فرهنگی، درهم‌تنیدگی جرم و فرهنگ، بررسی خرده‌فرهنگ‌های مجرمانه، بررسی نقش احساسات در فرایند جرم و کنترل آن در قالب فعالیت‌های فرهنگی، بازنمایی رسانه‌ای و جرم‌انگاری فرهنگ عامه است.

جرم‌شناسی فرهنگی بر اهمیت «تصویر، سبک و بازنمایی» و روش‌هایی تأکید دارد که به شکل غیرمستقیم و با واسطه، به ایجاد جرم و عدالت کیفری کمک کرده‌اند. در این رویکرد، جرم به مثابه پدیده‌ای خرده‌فرهنگی تلقی می‌شود که پیرامون «تعامل‌گرایی نمادین» سازمان می‌یابد. در اینجا، ساخت با واسطه جرم و کنترل آن با توجه به تعامل‌های میان نظام عدالت کیفری و رسانه‌های جمعی، مورد آزمون قرار می‌گیرد. به بیان ساده‌تر، جرم‌شناسی فرهنگی، به مطالعه و بررسی شیوه‌های ساخت فرهنگ عمومی و به‌ویژه، نقش رسانه‌های جمعی در ساخت جرم و کنترل آن می‌پردازد. افزون بر رسانه‌های رسمی، فضای مجازی نیز سبک زندگی ویژه‌ای را به همراه دارد و گرایش فکری اشخاص را با تغییراتی مواجه می‌سازد و در این مسیر، میکروسلبیتهای خودنمایی می‌کنند که فرهنگ خاص خود را بازنمایی و تولید می‌نمایند که ناآگاهی مخاطبان و به‌طور مشخص نوجوانان، بر افزایش محبوبیت آنها می‌افزاید. «تتلو» نیز میکروسلبیتهای است که خرده‌فرهنگ تبلیاتی را بازتولید نموده و نمود خرده‌فرهنگ مجرمانه او به‌روشنی در اشعارش دیده می‌شود و از این رو تحلیل مضامین شعرهای او از این جهت دارای اهمیت است.

با توجه به تأکید جرم‌شناسی فرهنگی بر مسائل رسانه‌ای و جرم، تحلیل بازنمایی جرم در فضای مجازی از اهمیت بالایی برخوردار است. رشد استفاده از فضای مجازی در دوره کنونی، موجب شکل‌گیری تحولات جدید در حوزه مفهوم جرم شده است؛ زیرا فضای مجازی

۸. سید محمد مهدی زاده طالشی و محمد مقامیان‌زاده، «نوجوانان و هواخواهی؛ هنجارهای خرده‌فرهنگ دیجیتالی تبلیاتی»، فصلنامه علوم اجتماعی، ۲۹، ۹۷ (۱۴۰۱)، ۲۴۳-۲۰۵.

9. John Muncie, Youth & crime (London, UK: Sage Publications Ltd, 2004), 146.

۱۰. یاسمن خواجه‌نوری و سید پوریا موسوی، «جهانی‌سازی جرم‌شناسی فرهنگی» در حقوق کیفری پویا، به کوشش نسرين مهر و امیرحسن نیازپور (تهران: میزان، ۱۳۹۷)، ۹۲۵-۹۰۸.

اجتماعی نوین است که راه‌های جدید برقراری روابط اجتماعی را برای انسان فراهم می‌کند. بر این اساس، یکی از ویژگی‌های فضای مجازی آن است که به افراد این اجازه را می‌دهد که خود را باور و عرضه کنند.^{۱۱}

میلر و آرنولد بر این باورند که گرچه برخی افراد در فضای مجازی، خود غیرواقعی را نشان می‌دهند اما عمده افراد در صفحات خصوصی، اطلاعات شخصی خود را به صورت آشکار بیان می‌کنند و نظرات واقعی خود را در مورد پدیده‌های مختلف اظهار می‌دارند. بر این اساس می‌توان گفت که یکی از ویژگی‌های فضای مجازی آن است که موجب تغییر در نهادهای هویت‌ساز شده و عوامل معنا ساز هویتی را دستخوش تغییر کرده است.^{۱۲} برای نمونه، در آثار تتلو با بیانی خشن، اغراق‌آمیز و صریح مواجه هستیم که بازتابی از ذهنیت فردی اوست. این شیوه بیان که اغلب با ناسزاگویی و الفاظ ناشایست همراه است، در فرایند هویت‌سازی تتلینی‌ها در فضای مجازی نقش ایفا می‌کند.

به همین دلیل، افراد در فضای مجازی به صورت آشکار نظرات خود را در مورد مفهوم جرم و پدیده‌های مجرمانه بیان می‌کنند. در این راستا، فرایند قهرمان‌سازی مجرمانه در جوامع مدرن در قلمروی فضای مجازی موجب شکل‌گیری مفهومی شده است که از آن به «سلبریتی‌های بزهکار» یاد می‌شود.^{۱۳} گرچه سلبریتی‌های مجازی دارای برخی ویژگی‌های خاص هستند، اما سلبریتی‌های بزهکار فاقد ویژگی‌های قهرمانانه هستند و به دلیل غیرواقعی بودن، اصطلاح «میکروسلبی‌تی‌ها» بر آنها اطلاق می‌شود.^{۱۴} میکروسلبی‌تی، یک فرد نیست بلکه یک الگوی فکری است. این اصطلاح به مجموعه‌ای از عملکردها اشاره دارد که افراد برای نمایش دادن خود از آنها استفاده می‌کنند.^{۱۵}

از این رو، افراد عادی جامعه با استفاده از اینستاگرام و نشان دادن خود غیرواقعی، توانایی تولید و انتشار محتوا را به دست می‌آورند و از این طریق موجب رشد پدیده‌هایی همچون میکروسلبی‌تی‌ها و سلبریتی‌های بزهکار می‌شوند. با وجود آنکه میکروسلبی‌تی‌های بزهکار در

11. Howard Rheingold, virtual community (Cambridge, MA: MIT Press, 1993), 107.

۱۲. ثریا معمار، صمد علی پور و فائزه خاکسار، «شبکه‌های اجتماعی مجازی و بحران هویت (با تأکید بر بحران هویتی ایران)»، فصلنامه مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، ۱، ۴ (۱۳۹۱)، ۱۷۶-۱۵۵.

13. Graeme Turner, understanding celebrity (New York: SAGE Publications Ltd, 2004), 40.

14. Alice Marwick & Danah Boyd "To See and Be Seen: Celebrity Practice on Twitter" The International Journal of Research into New Media Technologies, 17 (2011), 139-158.

15. Alice Marwick, "Luxury selfies in the Attention Economy", public culture, 27, 75(2015), 137-160.

قلمروهای مختلف همچون رؤیافروشی، تابوشکنی، قماربازی و ... مشغول به فعالیت هستند، اما برخی از خواننده‌های زرد، نمونه بارزی از سلبریتی‌های بزهکار محسوب می‌شوند. این افراد با ظاهر خاص، در صفحات خود رفتارها و گفتارهایی را بروز می‌دهند که واجد وصف مجرمانه است. با این حال، تعداد بالای دنبال‌کنندگان و بازخوردهای کاربران، مانند لایک‌ها و نظرات تشویق‌آمیز، نشان می‌دهد که ... برخی از مردم به این خواننده‌های اینستاگرام گرایش دارند؛ بنابراین، تحلیل مسئله خواننده‌های زرد مجازی که با رفتارهای ضداجتماعی مورد حمایت جوانان قرار گرفته‌اند، از چالش‌های اساسی جامعه است.

برای نمونه، چهار میلیون فالوور «تتلو» نشان از جذابیت او برای مخاطب دارد که با ارائه موسیقی عامه‌پسند در قالب ناسزاگویی و رفتار و پوشش ناپه‌نجار به جذب مخاطب می‌پردازد. همچنین، پژواک منش، پوشش و آرایش خواننده‌های میکروسلب‌ریتی در اشعار و آثار آنها انعکاس می‌یابد و نشان از بازتولید فرهنگ نوین دارد؛ زیرا با وجود آگاهی از مجرمانه بودن رفتار خواننده‌های زرد در فضای مجازی کماکان رفتار آنها از جانب جوانان الگوبرداری می‌شود. بر اساس تئوری دیوید رایزمن، امروزه جوانان هم خودمختار و هم دنباله‌رو هستند، یعنی همزمان از عقل و منطق خود پیروی می‌کنند و به دنباله‌روی از دوستان و الگوها نیز می‌پردازند. از این رو، تحلیل جرم‌شناسی در این زمینه در چهارچوب جرم‌شناسی فرهنگی ضروری به نظر می‌رسد. در این راستا، این پژوهش می‌کوشد تا با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند به‌عنوان مرسوم‌ترین شیوه نمونه‌گیری در مطالعات کیفی، مضامین آثار امیرحسین مقصودلو، مشهور به «تتلو» خواننده سبک رپ، را که زندگی اجتماعی نابسامانی داشته است، در چهارچوب آموزه‌ها و یافته‌های جرم‌شناسی فرهنگی تحلیل نماید. وی اکنون با اتهام‌های خاصی، دوره محکومیت خود را می‌گذراند.

نوشتار پیش‌رو با تحلیل بخشی از محتوای آهنگ‌های «تتلو»، به دنبال پاسخ به این پرسش است که مهم‌ترین مضامین و مفاهیم مورد اشاره در آثار «تتلو» از چه طریق موجب شکل‌گیری خرده‌فرهنگ مجرمانه می‌شود؟ آیا خرده‌فرهنگی که در تعامل میان این خواننده و هواداران او شکل گرفته است، بخشی از فرایند جرم به‌مثابه فرهنگ است؟ برای پاسخ به این پرسش‌ها، پس از بیان روش‌شناسی و مبانی نظری، مهم‌ترین یافته‌های پژوهش بررسی می‌شود. سرانجام، نتیجه حاصل از این نوشتار ارائه می‌شود.

۱- روش‌شناسی

پراکندگی داده‌ها در موضوع پژوهش، علت اصلی گزینش روش تحقیق کیفی تحلیل مضمون

در این نوشتار است. برای انجام تحلیل، ابتدا با پرسش از ۲۵ نفر از طرفداران «تتلو» در یکی از مدارس متوسطه دوم، چهار آهنگ محبوب آن‌ها انتخاب شد. سپس محتوای کلی این آثار استخراج و کدگذاری گردید. نخست واژه‌های تکرارشونده و مورد تأکید، کدگذاری شدند و این دست از واژگان کد یکسان دریافت کردند. بدین ترتیب، هر واژه در زیرمجموعه معرف خود قرار گرفت و از تقسیم‌بندی زیرمجموعه‌ها دسته‌بندی نمونه به دست آمد و سرانجام، ذیل یک زیرمجموعه کلی معرفی شدند.

رسالت تحلیل مضمون، انسجام‌بخشی و غنا دادن به داده‌های پراکنده است. در این پژوهش، داده‌های توزیع‌شده در آهنگ‌های مختلف، جمع‌آوری و مورد تحلیل قرار گرفت. اساس این روش بر استقرای تحلیلی قرار دارد و با حرکت از جزء به کل، داده‌های غنی و تفصیلی تمهید می‌شوند؛ زیرا «محقق از طریق طبقه‌بندی داده‌ها و الگویابی درون‌داده‌ای و برون‌داده‌ای به سنخ‌شناسی و درک تحلیلی دست می‌یابد؛ در روش تماتیک، زمینه‌های محوری شناسایی می‌شود و هدف آن کشف زمینه‌های منسجم در داده‌های پراکنده است».^{۱۶}

روش‌های کیفی آماری، یک رویکرد تحلیلی است که برای بررسی و تفسیر داده‌های کیفی استفاده می‌شود. این روش‌ها برای درک ژرف و توصیف رویدادها، الگوها و روابط اجتماعی به کار می‌روند. تحلیل مضمون، یکی از روش‌های کیفی آماری است که از داده‌های متنی، تصویری یا صوتی برای شناخت الگوها، مفاهیم و مضامین مورد بررسی استفاده می‌کند. در تحلیل مضمون، پژوهشگران می‌کوشند الگوها، مفاهیم و مضامین مختلف موجود در داده‌های کیفی را شناسایی کرده و آنها را تفسیر کنند. برای این کار، از روش‌های گوناگونی مانند تحلیل محتوا، تحلیل داده‌های مبتنی بر نظرات یا تحلیل گفتمان استفاده می‌شود. در این چهارچوب، الگوها، مفاهیم و مضامین مختلف موجود در داده‌های کیفی شناسایی و تفسیر می‌شوند. برای انجام تحلیل مضمون، ابتدا داده‌های کیفی جمع‌آوری شده و مرتبط با موضوع مورد بررسی قرار می‌گیرند. سپس این داده‌ها به‌طور دقیق بررسی و به واحدهای معنایی کوچک‌تر تجزیه و تحلیل می‌شوند. این فرایند شامل شناسایی الگوها، مفاهیم کلیدی و مضامین مختلف است که در داده‌ها وجود دارند. این روش کمک می‌کند تا الگوها و روابط پنهان در داده‌ها را شناسایی و درک بهتری از موضوعات مورد بررسی صورت گیرد.^{۱۷}

۱۶. عبدالله بیچرانلو و سندس محمدی نوسودی، «از ستاره به سلبریتی، نقش رسانه‌های اجتماعی در تطور شهرت و هواداری تتلو»، *جامعه‌شناسی هنر و ادبیات*، ۱۳، ۱ (۱۴۰۰)، ۱۷۹-۲۰۵.

17. Braun, Virginia & Victoria Clarke, "using thematic analysis in psychology". *Qualitative Research*, 3, 2 (2006), 77-110.

مضمون از بطن داده‌ها استخراج، سامان‌دهی و سپس تفسیر پدیده‌ها صورت می‌گیرد؛ هدف از این شیوه، رسیدن به داده‌های تکراری و معنادار است.^{۱۸}

بدین‌سان و با اتکا بر روش‌شناسی مذکور، در این پژوهش نخست آهنگ‌های پرتعداد «تتلو» از طریق پرسش از طرفداران او شناسایی شدند و مضمون کلی آهنگ‌ها استخراج و کدگذاری گردید و سپس با تجزیه به زیرمجموعه‌های کوچک‌تر، نمونه‌ها دسته‌بندی شدند و در پایان همه داده‌ها در مجموعه کلی قرار گرفتند تا مشخص شود که آهنگ‌ها به دنبال ترویج خرده‌فرهنگ مشخص تتلیتی‌ها تنظیم و عرضه شده‌اند یا خیر؟

۲- چهارچوب نظری

جرم‌شناسی فرهنگی، جرم را نتیجه تعارض‌ها و تفاوت‌های فرهنگی میان شهروندان می‌داند. از این رو، وجود فرهنگ‌های گوناگون، اختلافات نژادی و قومی، و همچنین عدم انسجام اجتماعی باعث کاهش آستانه تحمل نسبت به رفتارهای متفاوت شده و در نتیجه، زندگی هنجارمند با چالش‌هایی مواجه می‌شود.

۲-۱- رهیافت علایق کانونی (ملاحظه کانونی)

تشکیل باندهای بزهکار جوانان فرودست ناشی از اجبار آنها برای پابندی به صفات طبقه فرادست است که منجر به تشکیل خرده‌فرهنگ مجرمانه ناشی از اجبار اجتماعی می‌شود. خرده‌فرهنگ نشان‌دهنده هنجارهایی است که نزد گروه خاصی اهمیت و ارزش ویژه‌ای دارند. کوهن^{۱۹} و میلر^{۲۰} نظریه‌پردازان این ایده هستند، لیکن هر یک، بیان متفاوتی از خرده‌فرهنگ بزهکارانه ارائه می‌دهند. کوهن در کتاب «پسران بزهکار»^{۲۱} به هنجارگریزی پسران طبقه فرودست پرداخته و نظریه کلی ارائه می‌دهد. وی معتقد است جوانان در مدرسه خود را با معیار طبقه فرادست ارزیابی می‌کنند و فشار هدف - وسیله بر آنها تحمیل می‌شود؛ بدین‌سان ناکامی برآمده از این امر، بزهکاری می‌آفریند.^{۲۲} جامعه، هدفی بر آنان تعیین می‌نماید اما وسایل دستیابی به هدف را در اختیار آنها قرار نمی‌دهد و از طرفی همتایان فرادست ابزارهای دستیابی به هدف تعیین‌شده را در اختیار دارند. در هنگامه چنین تناقضی که هدف مشخصی

18. Richard E. Boyatzis, Transforming Qualitative Information: Thematic Analysis and Code Development (London: SAGE publications, 1998), 41.

19. Cohen

20. Miler

21. Delinquent boys

۲۲. بروس کوهن، درآمدی بر جامعه‌شناسی، ترجمه محسن ثلاثی (تهران: فرهنگ عاصر، ۱۴۰۰)، ۳۸۰.

برای همه تعریف شده اما وسیله رسیدن به آن در اختیار گروهی قرار دارد و گروه دیگر از آن محروم است، جوانان فرودست ناچار به انتخاب مسیرهای جایگزین برای دستیابی به اهداف خود می‌شوند. با توجه به اینکه مسیر جایگزین مشروع و قانونی نیست، ناگزیر به سمت بزه منحرف می‌شوند.

این امر در مورد «تتلو» می‌تواند صادق باشد. وی از خانواده‌ای فرودست و فرزند طلاق بوده که امکانات رسیدن به اهداف خود را نداشته است و از این رو، به مسیر جایگزین برای رسیدن به اهدافش متمایل شده که این مسیر، غیرقانونی و هنجارشکن یا دست‌کم مغایر با هنجارهای اکثریت جامعه بوده است. این وضعیت زمینه‌ساز بزهکاری او در قالب خرده‌فرهنگ خاص خود شده است.

برخلاف کوهن، میلر بر این باور است که جوانان خود را پایبند به آداب و سنت خود (طبقه فرودست) می‌دانند و رفتار بزهکارانه، برآمده از پاسداشت سنت‌های طبقه فرودست است.^{۲۳} بر اساس نظریه علایق کانونی میلر، خرده‌فرهنگ نشان از ارزش‌هایی دارد که در فرهنگ یک گروه تعریف می‌شود و پاسخی به فرهنگ آنها است؛ او معتقد است که این افراد برای دستیابی به اهدافی که در پیش دارند، مرتکب بزهکاری می‌شوند. علایق کانونی که میلر برای طبقات فرودست شناسایی می‌کند، عبارت‌اند از: دردسر،^{۲۴} بی‌پروایی،^{۲۵} زرنگی،^{۲۶} هیجان،^{۲۷} سرنوشت‌گرایی^{۲۸} و اقتدارگرایی.^{۲۹}

۲-۲- تعارض فرهنگی

این اندیشه که تعارض فرهنگی بر رفتار مجرمانه مؤثر است، زمانی آغاز شد که محله‌هایی برای نگهداری یهودیان در اروپا به نام «گتو» تدارک شده بود و تعارض فرهنگی در این محیط مورد بررسی قرار گرفت.^{۳۰} آن هنگام که دو فرهنگ مغایر، مقابل یکدیگر قرار می‌گیرند، تعارض فرهنگی بدیهی است. در واقع، فرهنگ نوظهور مقابل فرهنگ غالب قرار می‌گیرد. فرهنگ غالب جامعه ایرانی، فرهنگ رسمی و هنجارمدار است و گاه با

۳۳. علی سلیمی و محمد داوری، جامعه‌شناسی کجروی (قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۴)، ۳۴۲-۳۳۷.

24. Trouble

25. Toughness

26. Smartness

27. Excitement

28. Fate

29. Autonomy

۳۰. نجفی ابرندآبادی، ۱۳۹۷ پیشین، ۶۳.

خرده‌فرهنگ‌های قانون‌گریز و حتی قانون‌ستیز مواجهه است که تعارض را به همراه می‌آورد؛ از جمله خرده‌فرهنگ‌های مجرمانه می‌توان به خرده‌فرهنگ تبلیغی‌ها اشاره نمود که با انواع فحاشی و قانون‌گریزی و شاید قانون‌ستیزی همراه است.

ایده «تعارض فرهنگی» بر محور «هنجارهای هدایتگر» می‌چرخد. به نظر سلین، این هنجارها از فرهنگی به فرهنگ دیگر متغیرند. گروه‌های دارای قدرت اجتماعی می‌توانند از هنجارهای هدایتگر برای کنترل و تعریف بزه استفاده کنند. اگر فرهنگ یک فرد، رفتاری را تأیید کند اما فرهنگ غالب آن را تعریف نکند، زمینه برای ارتکاب یک رفتار مجرمانه فراهم می‌شود.^{۳۱} پذیرش و درونی کردن خرده‌فرهنگ‌هایی که در تعارض با فرهنگ غالب شکل می‌گیرند، زمینه را بر معارضة فرهنگی هموار می‌کند. از این رو، رابطه بین افزایش تعارض‌های فرهنگی و احتمال ارتکاب بزه، رابطه‌ای مستقیم است؛ یعنی با افزایش تعارض‌ها، احتمال بزهکاری نیز افزایش می‌یابد.^{۳۲} به باور برخی، یکی از کارکردهای رپ، ایجاد فرهنگ معارض در برابر فرهنگ مسلط جامعه است.^{۳۳} با توجه به عامه‌پسند بودن موسیقی رپ، این سبک موسیقی کارکرد اعتراضی خود را ایفا می‌کند و به همین دلیل بخشی از فرهنگ عامه‌پسند محسوب می‌شود.^{۳۴} از این رو، فرهنگ عامه‌پسند در تقابل و معارضة با فرهنگ غالب جامعه قرار می‌گیرد.

۳- یافته‌ها

یافته‌های این پژوهش در دو قالب یافته‌های تجربی و نظری بررسی می‌شوند. در قسمت اول (یافته‌های تجربی) تحلیل مضمون آثار «تتلو» بررسی و در قسمت دوم (یافته‌های نظری) برآمد حاصل از مضامین آثار «تتلو» در پرتو رویکردهای جرم‌شناسی فرهنگی ارزیابی می‌شوند.

۳-۱- یافته‌های تجربی

جامعه آماری این پژوهش، ترانه‌های «تتلو» است. با پرسش از تعدادی از طرفداران، چهار

۳۱. شادی عظیم‌زاده و گلاویژ شیخ‌الاسلامی، بایسته‌های جرم‌شناسی (تهران: دوراندیشان، ۱۴۰۳)، ۱۳۶.

۳۲. علی حسین نجفی ابرندآبادی و حمید هاشم‌بیگی، دانشنامه جرم‌شناسی (تهران: گنج دانش، ۱۴۰۱)، ۲۵۰.

۳۳. مسعود کوثری و محمد مهدی مولایی، «نظریه‌سازی برای موسیقی زیرزمینی ایران»، تحقیقات فرهنگی/ایران، ۴، ۲۰ (۱۳۹۱)، ۹۳.

۳۴. جمال محمدی، امیرحسین شریفی، «مصرف موسیقی رپ به مثابه خرده فرهنگ معارض (مورد مطالعه: دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهر همدان)»، جامعه‌شناسی هنر و ادبیات ۲، ۱۳ (۱۴۰۰)، ۱۵۵.

ترانه پرتلفدار با عناوین «جهنم»، «حرمسرا»، «قیلی ویلی» و «انقلاب صلح» به عنوان نمونه آماری انتخاب و واحدهای تحلیل و مفاهیم از عبارات این ترانه‌ها گردآوری شدند. از کدگذاری مفاهیم ترانه‌ها، مفاهیم زیر استخراج شد.

نمونه	مضمون پایه	مضمون ساختاری	آهنگ مرجع نمونه
اعوذ بالله منم شیطان رجیم؛ بیخود دعا می‌خونه ننم؛ من از اسلام دیدم اعدام، شلاق، تکرار و اجبار. متوجهم علی؛ جهنم دور زدم علی؛ عزرائیل رو ولش ببر حالشو با جبرئیل؛ اسلام رو پله کن؛ مؤذن‌ها...! حوری بازی به راهه؛ حق داری اگر کافری. از رو دیوار جهنم برزخو دیدم، چطور حق یکی اینه تو ترکیب و فیکس باشه و یکی حقش اینه که توپ جمع کنه؟	به سخره گرفتن باورهای مذهبی توهین به مقدسات	ترویج دین ستیزی در بین مخاطبان (نوجوانان و جوانان)	جهنم حرمسرا جهنم
تنه بابای عقبی مونده‌ات؛ بابا مرد ...، دادی، به چه درد می‌خوره بابات؛ عقم از این خونه می‌گیره. من از مادر گذشتم	تحقیر مفاهیم پدر، مادر، خانواده	ایجاد شکاف بین مخاطب و خانواده	جهنم
سگ، هار؛ پخت کار نمیدن خره؛ گوشتو فحش بده؛ از سگ کمترن؛ بذا پارس کنم؛ سگ بار اومدن؛ سگ هارن. من پر از کینه‌ام؛ از همیشه بدبین‌ترم؛ بوی خون پیچیده توی سرم؛ من با همه بد، من با همه لج. دارم از بلندی می‌پریم، این رگه رو کی بزیم، تنها مرگ درمان است، تنها مرگ، دیگه باید قبرت رو بکنی. خنجر بز، نسلمون یاغیه، همه‌جا کارد هست پیشم، خشونت عربان (در قالب کلمات) و خشونت پنهان (در قالب تغییر لحن خواننده و صدای ریگبار و شلیک در پس‌زمینه)	فحاشی انتقام‌جویی خودکشی	ترویج خشونت علیه خود و دیگران	جهنم حرمسرا انقلاب صلح
ما حبس زمینیم، بهتر که ولی، زندگی میده طعم خون، بیخود درگیر من نشو اومدم که برم، من فقط می‌زنم میرم بعدی، بگو پیش اومد همین الان کاری. خنده مرده اینجا، از همیشه غمگین‌ترم، نفسم هست هوا نیست، هیچ نوری تو شبا نیست، آشنا هست. صداقت نیست، دلم شده ماتمکده. خسته‌ام! خوابیدن، خسته‌ام! خواب دیدن. خسته‌ام! مردم شر. خسته‌ام از الگوریتم زندگی، بین این همه سیاهی نزدیک بود خفه بشم سی‌بار، دارک، کشور من پر درد و غمه، پر غمه تصویرا به من چه کی مرد؟ به من چه کی باخت و کی برد؟	عدم تعهد یأس و ناامیدی عدم مسئولیت‌پذیری	ترویج پوچ‌گرایی	جهنم حرمسرا
گل، پیکا ... مزهم سیگار، لیوانا پشت سر هم، قاطی بوی عطر و گل، کواکینو بی‌خیال، یس به مارلی‌جوانا، من عرق رو می‌ریزم، شما هم میری گل بگیر. من الکلو می‌ریزم تو شیشه خوشگله، ترامادول، کواکینو بز، مورفین، خسته از الکل.	مواد و الکل	تشویق و ترویج به مصرف مواد	قیلی ویلی جهنم
با اعداد بازی می‌کنن صورت‌مسئله رو پاک کنند، قایم شو پشت ریش، با فقر و ترافیک و دزدی شدند عامل دود، به کی وصلی مردتیکه، مدیر حرمسرا هر روز یک‌جور فاز میده، شهر پر از گشت ارشاد منو می‌کنن ...، می‌نویسم بابا نان نداشت، آن مرد زیر خاک است الان، اعدام یا قفس سهم منه، تا فشار روم نباشه که نمی‌کنم دزدی، آدم‌های فقیر تنها می‌موندن، خبری نیست از سرزمین مادری.	حمله به حاکمیت بی‌عدالتی	ترویج بی‌اعتمادی به حاکمیت و رفتارهای آشوب‌طلبانه	جهنم حرمسرا

نمی‌شه دیگه اوضاع بدتر از این. همه حرکات ته تبعیضه، همه بزَن در رو، بسه فاز برده‌داری، همه‌جا میدی وعده و میری، همه‌جا دیواره و پنجره رو خواب دیدیم. ترسوندنمون از خودمون			قیلی ویلی
یه روانی واسه چی می‌خوای، منم و کمبود و هزار تا فکر منفی که به سرم زده، منم و ابهام، منم و هیولای تاریکی، از این بالا مات و میهوت، منم و ترس و زدن نبض و استرس	انزوا و آشفتگی روانی	ترویج روان‌شناسی سیاه ^{۳۵}	حرم‌سرا
حتی جلو میز قاضی باید شرور بود و با زور حرف زد. ترازوی عدالت کچه یهو، حق بومرنگ‌طوره، قانونا میده بوی لجن، حق دادنی و گرفتنی نیست، حق به دست آوردنی است. با حکم قاضیا زندان پره و هر مظلومیتی سانسوره	قانون‌گریزی قانون‌ستیزی	رویج مقاومت برابر قانون	انقلاب صلح
مرده‌خوار، مفت‌خور، پشت هم بد همو می‌گیرم، یهو بند همو آب می‌دیم، دم بدشاسی فقط فیلم همو می‌گیریم. من از هم‌وطنم دیدیم. تهمت و قتل و ریا، به فردوسی تکست دادم، نمی‌رسه شعراش به من خود سعیدیم نگاه ایزاری به زن، نه به زن‌دلیلی و یس به نیوفیس	طرد فرهنگ اصیل ایرانی بی‌احترامی به فرهنگ و ادبیات زن‌ستیزی	ترویج گسست اجتماعی و بی‌اعتمادی	قیلی ویلی جهنم
استفاده از اعداد خاص در اشعار ۱۳۳۸، بین و یانگ، یه فرکانس پایین جمعو ... میده، دنیا رو جادو کردن، انرژی دزد، اشاره به ماورا	سحر جادو	ترویج سحر و جادوگری	انقلاب صلح

دورنمای کلی آثار مورد بررسی، خلق و اشاعه الگوهای رفتاری مغایر با فرهنگ غالب جامعه است. مضمون بیشتر آهنگ‌ها، نوعی روی‌گردانی از معیارهای رایج دینی است و تلاش بر تغییر دیدگاه، باورها و ارزش‌های دینی به‌روشنی دیده می‌شود؛ به‌گونه‌ای که منابع موجود، شکل‌دهنده رفتارهای فردی و اجتماعی بوده و مورد نقد قرار می‌گیرند. همچنین، خواهان تغییر منش و روش شهروندان از باورهای موجود است. در حالی که باورهای اصیل دینی، الگویی پسندیده برای جهت‌دهی به اندیشه شهروندان است.

در آثار بررسی‌شده در این نوشتار، مفاهیمی که رفتار و اندیشه‌های مخاطب را شکل می‌دهند، مانند پدر، مادر و خانواده، نادیده گرفته شده‌اند. نهادهای یادشده به‌عنوان الگوهای مرجع در پیشگیری از بسیاری جرائم و آسیب‌های اجتماعی در جامعه هستند. نابودی الگوهای مرجع در جامعه، افزایش آسیب‌های اجتماعی را همراه خواهد داشت.

مضامین حاوی خشم، فحاشی و انتقام‌جویی بخش دیگری از ساختار زبانی آثار را شکل می‌دهند که نوعی ترویج خشونت به شمار می‌آیند؛ این خشونت دوسویه خواهد بود: خشونت نسبت به دیگران که به رفتارهای مخرب اجتماعی می‌انجامد و خشونت به خود که منجر به ترویج خودکشی در جامعه خواهد شد. همچنین محتوای یأس و ناامیدی، تنهایی، بی‌اعتمادی، پنهان‌کاری، عدم تعهد و عدم مسئولیت‌پذیری اجتماعی نیز دیده می‌شوند. ترویج این باورها و

به‌ویژه مفاهیمی که پوچ‌گرایی را القا می‌کنند، می‌توانند در ارتکاب جرم تأثیرگذار باشند. افزون بر این، ترویج روابط متعدد در آهنگ‌ها حتی برای سنین پایین و نگاه ابزاری به زنان می‌تواند ارزش‌های مرتبط با خانواده را خدشه‌دار نماید. پاسداری از نهاد خانواده به‌عنوان نخستین نهاد اجتماعی و خاستگاه فرهنگ، دارای اهمیت است و خدشه به آن بسیاری از جرائم و آسیب‌های اجتماعی را به همراه خواهد داشت.

ترویج مصرف مواد مخدر در تمامی سنین در آثار «تتلو» نمایان است و مخاطب اصلی آن نیز نوجوانان هستند. انزوای اجتماعی، آشفتگی روانی، بزرگنمایی فقر و بی‌عدالتی اجتماعی، بی‌اعتمادی به حاکمیت و اعتراض به این شرایط در آثار بررسی شده پرتکرار است؛ مفاهیمی که می‌توانند اعتراض‌های خشونت‌بار و غیرمصلحانه را در قشر نوجوان و جوان جامعه ترویج نمایند.

تمام این مفاهیم و محتوای یادشده به‌صورت زنجیروار بر یکدیگر اثرگذارند و می‌توانند پیامدهای زبان‌بار یکدیگر را تقویت کنند و به‌گونه‌ای در افزایش بزهکاری تأثیرگذار باشند. آنچه گذشت نشان از بازتولید خرده‌فرهنگ مجرمانه دارد؛ از آن رو که با اشاعه ترانه‌های یادشده، نوعی فرهنگ جدید به جامعه معرفی می‌شود و از قضا با زبانی نیز همراه است که مغایر با فرهنگ اصیل ایرانی است؛ بنابراین فرهنگی که در قالب ترانه‌های یادشده به جامعه عرضه می‌شود نشان از جرم‌زا بودن فرهنگ تبلیغی دارد. از این رو، برای رویارویی با تمام آنچه گذشت، می‌توان از وجه دیگر فرهنگ که جرم‌زا است، مدد گرفت. در این میان، حذف صورت مسئله راهگشا نیست و مناسب است که فرهنگ مرجع و اصیل دوباره معرفی، ترویج و جایگزین شود.

۳-۲- یافته‌های نظری

جرم‌شناسی انتقادی از قلمروی مطالعاتی جرم‌شناسی فرهنگی برای طرح مطالبات فرهنگی، قومی، نژادی و ... استفاده می‌کند.^{۳۶} پارادایم جرم‌شناسی فرهنگی با تمرکز بر هم‌کنش رسانه، مردم، آداب، رسوم و کنترل به ساخت فرهنگی جرم می‌پردازد.^{۳۷} بدین جهت، ذیل چهار عنوان «فرهنگ به‌مثابه جرم»، «جرم به‌مثابه فرهنگ»، «کارناوال جرم» و «هراس اجتماعی» به این مهم پرداخته می‌شود.

۳۶. علی‌حسین، نجفی ابرندآبادی، «درآمدی بر جرم‌شناسی انتقادی و گونه‌های آن» در جرم‌شناسی محکومان، به کوشش عباس شیر، تهران: نشر میزان، ۱۳۹۸.

37. Muncie, op. cit, 146.

۳-۲-۱- فرهنگ به مثابه جرم

دور از ذهن نیست که گاه تمامی مؤلفه‌های فرهنگی، خود مجرمانه باشند؛ مانند تولیدکنندگان فرهنگی که از طریق رسانه‌ها فعالیت می‌کنند و امروزه این دیدگاه، سوگیرانه در انتساب لقب مجرمانه به بطن فرهنگ عامه وارد می‌شود.^{۳۸} از سوی دیگر، رسانه‌های در دسترس عموم و فضای مجازی، فرهنگ مورد نظر را تا عمق فرهنگ جامعه وارد می‌کنند.

به بیان دیگر، فضای مجازی شمشیر دولبه‌ای است که از یک سو فرهنگ غالب بر فرهنگ حادث تأثیر می‌گذارد و از سوی دیگر، فرهنگ حادث نیز بر فرهنگ غالب نفوذ می‌یابد. این دو، وابسته به شیوه مدیریت و برنامه‌ریزی سیاست‌گذاران است. از این رو، گاه برخی برنامه‌های تلویزیونی از جانب شهروندان مورد نقد قرار می‌گیرند، با این استدلال که برخی برنامه‌ها موجب ارتکاب جرائم تقلیدی می‌شود و نباید تولید و اکران گردند.^{۳۹}

هنرمندان و آثار ایشان گاه با جریان غالب جامعه هم‌سو هستند و گاه خیر. آن هنگام که هم‌سو نباشند، بهتر آن است که از جانب جامعه پذیرفته شوند و بدون جهت‌گیری نسبت به خواسته نوظهور با آنها همراهی نمایند تا فرایند مجرمانه‌سازی شکل نگیرد. چالش اساسی زمانی بروز می‌یابد که آثار تولیدی نه تنها هم‌سو نیست، بلکه معارض نیز هست و الگوها و ارزش‌های محوری و خط قرمزها را نادیده می‌گیرند. در این موارد، گاه خود هنرمند نیز بر آتش اختلاف می‌دمد تا در جامعه‌ای که با شکاف بین‌نسلی مواجه است، شهرت بیشتری کسب نماید. علاوه بر این، برخی گروه‌های سیاسی بر هیزم آتش می‌افزایند تا شعله‌ورتر شده و موجبات قدرت ایشان را فراهم آورد. این فعل‌وانفعالات، بی‌گمان موجب هم‌کنش دو طیف نیز خواهد شد و هر کدام توشه خود را از این مهلکه برمی‌دارند.

بدین‌سان، فرهنگ نوظهور رپ همواره با انواع برجسب‌ها همراه بوده است. اختلاف نظرها در مورد موسیقی عامه‌پسند معاصر، هر از چند گاهی موجب مصادره آلبوم‌های گروه موسیقی شده است. «تتلو» خواننده این سبک و نماد فرهنگ مجرمانه در این زمینه در ایران است. برخی موضوعات عنوان شده در متن شعرهای او عبارت‌اند از: نفی سوگواری مراسم محرم، نفی قربانی حیوانات، دعوت به ضرب و جرح زنان، دعوت از کودکان زیر سن قانونی برای رابطه جنسی، دعوت مخاطبان خصوصاً کودکان و نوجوانان به مصرف مواد مخدر که بارها مورد پیگیری قانونی و قضایی قرار گرفته است. محتوای موسیقی و حتی نام‌های انتخابی آثار

۳۸. عظیم‌زاده، پیشین، ۲۱۳.

۳۹. همان، ۲۱۳.

او تأمل برانگیز است. برای مثال، نام یکی از قطعه‌های موسیقی او، «دلم می‌خواد فحش بدم» است که به خودکشی، فحاشی و توهین، خشونت و تشویق به فحشا پرداخته است. شگفت آن که هوادانش که اغلب متولدین دهه هشتاد هستند، مقابل او سجده می‌کنند و با مفاهیم موردنظر ایشان هم‌سوئی دارند. در این زمینه به چند مورد اشاره می‌شود: پرمخاطب‌ترین لایو در ایران از جانب او برگزار شده است.^{۴۰} در شهریور ۱۳۹۸ از مخاطبان اینستاگرام می‌خواهد که برای دهن کجی به مخالفانش، ارتش تلتیتی (لقب طرفداران تتلو) زیر پست حساب کاربری اینستاگرام «تتلو»، عبارت مشخصی را بنویسند که هجده میلیون کامنت (نظر)، دریافت می‌شود.^{۴۱}

در سال ۱۳۹۹ ویو استوری او شش صد و بیست و شش هزار بوده است.^{۴۲} تعداد فالوورهای او در سال ۱۳۹۷، چهار میلیون بوده است.^{۴۳} همچنین، بیان او در کنسرتی که در گرجستان برگزار شد، موجب تجمع اعتراضی شهروندان گرجستان مقابل سفارتخانه ایران در تفلیس شد. در نهایت با اعلام برائت سفیر ایران از او و عذرخواهی از مردم، غائله خاتمه یافت.^{۴۴} اما راه‌حل چیست؟ در مقابل این خرده‌فرهنگ ناهم‌سو و دارای هواداران فراوان، چه اقدامی می‌توان انجام داد؟

به‌رغم ناهم‌سوئی فرهنگ، گویش و منش «تتلو» در شبکه‌های اجتماعی و کنسرت‌های او با فرهنگ جامعه، شاکله یک سبک خاص را بنیان گذاشته است. مجموعه رفتارها، کنش و واکنش اشخاص در زندگی، سبک زندگی را شکل می‌دهد که نشان از جهت‌گیری مسیر زندگی شخص دارد.^{۴۵} بدین ترتیب، هنجارها و ارزش‌هایی که «تتلو» از طریق لایوها، کنسرت‌ها و نمایش زندگی خود به اشتراک می‌گذارد، نشان از شکل‌دهی فرهنگی دارد که مغایر اعتقادات و فرهنگ بخش غالب جامعه ایرانی است و با سنت‌شکنی همراه است. این سبک و فرهنگ زندگی با ویژگی‌های مشخصی مانند «اعتقاد به طبیعت و جایگزینی آن با اعتقادات مسلمانان، مصرف مواد مخدر، ارتباط‌های جنسی متعدد، پوچ‌گرایی، تنو زدن،

۴۰. خبرگزاری مهر، ۲۵ فروردین ۱۳۹۹، <https://www.mehrnews.com/news/4899175/>

۴۱. رکنا، ۳۱ فروردین ۱۳۹۸، <https://www.rokna.net/7/505154>

۴۲. فرارو، ۲ مهر ۱۳۹۸، <https://fararu.com/fa/news/412641/>

43. Donya-e-eghtesad.com/3460284

۴۴. تابناک، ۹ فروردین، ۱۳۹۸، <https://www.tabnak.ir/fa/news/888399/>

۴۵. آنتونی گیدنز، جامعه‌شناسی. ترجمه منوچهر صبوری. (تهران: انتشارات نی، ۱۴۰۰)، ۱۲۱، به نقل از: بیچرانلو، نوسودی، پیشین، ۱۷۹.

لاکچری‌نمایی و مصرف کالاهای لوکس و گیاه‌خواری» همراه است. مجموع این موارد در کنار یکدیگر، سازنده مدل خاصی از سبک زندگی هستند که «تتلو» برای مخاطب ایرانی خلق می‌کند؛ سبک زندگی که در برخی از مؤلفه‌های آن تابوشکنی و تضاد با اعتقادهای جامعه ایرانی به چشم می‌خورد.^{۴۶}

ترویج و معرفی فرهنگ تبلیغی از دو طریق مستقیم و غیرمستقیم صورت می‌گیرد. گاه فرهنگ مشخصی را مستقیم و بدون واسطه تبلیغ می‌کند، گاه خشونت‌های کلامی آشکارا و مستقیم در ترانه‌ها القا می‌شود و گاه از طریق نشان دادن عوامل زمینه‌ای در قالب تغییر لحن خواننده و صدای رگبار و شلیک در پس‌زمینه به صورت پنهان، فرهنگ خشونت‌آمیز تبلیغی‌ها ارائه می‌گردد. همچنین در برخی موارد، سناریوسازی در ارتباط با سایر اینفلوئنسرها صورت می‌گیرد که در قالب ترویج زندگی لوکس و به دور از هر نوع آداب است. افزون بر این، تتوهای او فرهنگ غیرمستقیم است. طرفداران نیز به تبعیت از او، تتو انجام می‌دهند. تتوها، پیام‌های خاصی را انعکاس می‌دهند (در آهنگ‌های خود به انتقال پیام‌ها از طریق تتوها اشاره می‌کند)، تتوی حیوانات، بین و یانگ، طبیعت، پدر و مادر و... که نیازمند نشانه‌شناسی است. در این زمینه می‌توان گفت تتو نیز به عنوان فرهنگ مجرمانه^{۴۷} در حال شکل‌گیری است.

به طور کلی، فرهنگ تبلیغی در هیچ امری با هیچ حد و مرز و آدابی همراه نیست؛ از نحوه بیان تا شیوه روابط تتلو با آهنگ‌ها، سخن‌ها، سبک زندگی و ... گفتمان نوینی ایجاد شده که در تعارض با هنجارهای رایج جامعه است و از قضا با اقبال جوانان همراه می‌شود. نکته قابل توجه آن است که او در مقام‌های متفاوت به طرفداران خود توهین می‌کند، مانند موردی که در دسته‌بندی مضمون پایه با عنوان تحقیر پدر و مادر ذکر شد و در مقام توهین به ایشان برمی‌آید؛ اما همین مسئله موجب محبوبیت بیشتر او از جانب مخاطب می‌شود. برای مثال، زن‌ستیزی با پیامد تخریب ارزش و کالا نامیدن ایشان، توهین، اجبار به تسلیم در برابر خواسته مردها در اکثر آثار او به مخاطب القا می‌شود؛ با آگاهی از این مسئله کماکان دختران جوان شیفته او هستند.^{۴۸} بدیهی است رویکرد آشتی‌جویانه حاکمیت نسبت به خرده‌فرهنگ،

۴۶. همان، ۱۳۲

۴۷. قانون‌گذار ایرانی پدیده «تتو» را جرم‌انگاری نکرده است. با این حال، در صورتی که طراحی تتوها مغایر عفت عمومی باشد مرتکب به استناد شق دوم ماده ۶۳۸ ق. م. ا به حبس از ۱۰ روز تا دو ماه یا ۷۴ ضربه شلاق تعزیری محکوم می‌شود. در جامعه سنتی ایرانی عرفا تتو امری قبیح و ضد ارزش تلقی می‌شود، لکن به تازگی در بین جوانان طرفداران بسیاری پیدا کرده است.

۴۸. فاطمه یمنی، طلیعه خادیمان و حسین دهقان، «زن‌ستیزی موسیقی رپ فارسی و مقبولیت آن میان دختران

به سادگی امکان پذیر نیست و مقابله با آن، دشوار و پیچیده و زمان بر است و سیاست گذاری های خاص فرهنگی می طلبد.

۳-۲-۲- جرم به مثابه فرهنگ

اعضای جامعه بر مبنای نژاد، آداب و رسوم، قومیت، موقعیت اجتماعی و ... در گروه های متمایز قرار می گیرند. هر یک از این گروه ها بر مبنای چشم انداز خود، هنجارهای معینی را تعریف می کنند که خرده فرهنگ نامیده می شود. خرده فرهنگ می تواند با جامعه و فرهنگ غالب هم سو یا متعارض باشد. هر اندازه گروه و دسته ای که افراد بدان منسوب هستند به فرهنگ اصلی نزدیک تر باشد، مغایرت اساسی و بنیادی با فرهنگ غالب نخواهد داشت و هر چه از فرهنگ اصلی و رایج دور باشد، در دسته «ضد فرهنگ» قرار می گیرد. خرده فرهنگ ها به طور بالقوه همواره قابلیت تعارض با فرهنگ اصلی را دارند.^{۴۹}

خرده فرهنگ تتلیتی ها کاملاً معارض با فرهنگ غالب است؛ زیرا «اصلی ترین مؤلفه های تتلو در جذب مخاطب، تابوشکنی است که به شکستن الگوهای رفتاری اشاره دارد که برای جامعه ایرانی پذیرفته شده هستند ... نتایج پژوهش ها نیز مؤید این نکته هستند که تتلو به مثابه یک سلبریتی فعال در حوزه موسیقی، از هر سه سطح تابوشکنی استفاده کرده است. سطح اولیه این تابوشکنی به فعالیت او در سبک های نوین موسیقی نظیر رپ، پاپ و آراندی اشاره دارد. در سطح دوم استفاده تتلو از فحاشی جنسی و سخن گفتن در مورد روابط جنسی از دیگر مضامینی است که در آهنگ ها و مطالعات منتشر شده است ... سطح سوم تابوشکنی به مضامین دین ستیزانه او اشاره دارد که دین داری مسلمانان را نکوهش می کند».^{۵۰}

این تابوشکنی ها به سطحی می رسد که در یکی از لایوها می گوید: «بیش از پنج هزار رابطه جنسی داشته است».^{۵۱} بارها دختران هوادار، صرفاً به واسطه درخواست «نیوفیس» از جانب «تتلو» و برای اثبات تتلیتی حقیقی بودن، تمامیت وجودی خود را در اختیار او قرار داده اند. در یک مورد، پس از درخواست رابطه جنسی از دختران ۹ تا ۱۵ سال، پیج او به دلیل نقض مقررات فضای مجازی از جانب اینستاگرام از دسترس خارج گردید. پس از آن، این

هوادار با رویکرد گراند تئوری (مورد مطالعه دختران شهر تهران)، پژوهش نامه زنان، ۱۴، ۱ (۱۴۰۲)، ۲۲۲-۱۹۹.

۴۹. سارا، آقائی، تحلیل جرم در جرم شناسی فرهنگی، چاپ اول، (تهران: میزان، ۱۳۹۷)، ۱۱۷.

۵۰. بیچرانلو، نوسودی، پیشین، ۱۷۹.

۵۱. همان، ۲۰۵-۱۷۹.

درخواست‌ها زمانی مطرح می‌شد که یکی از والدین دختر در لایو حاضر شده و این اجازه را صادر کند. این تابوشکنی‌ها، حکایت از قبح‌زدایی از روابط نامشروع داشت؛ به‌گونه‌ای که حتی والدین شخص نیز در این روند درگیر می‌شدند.

با توجه به اینکه خانواده، نهاد اولیه جامعه‌پذیری است و نخستین بایدها و نبایدها از این طریق آموخته می‌شوند، درخواست نیوفیس با اذن والدین، خدشه‌ای بر نهاد اولیه جامعه‌پذیری است و جرمی را در قالب خرده‌فرهنگ به خانواده‌ها تزریق می‌نماید. همچنین گروه همسالان، نهاد ثانویه جامعه‌پذیری را شکل می‌دهند و بایدها را از یکدیگر می‌آموزند و هنجار درون‌گروهی خاص خود را شکل می‌دهند که برای آنها محترم است و در صورت تعارض با فرهنگ اصلی، خرده‌فرهنگ درون‌گروهی را برمی‌گزینند. آنها گاه تا جایی پیش می‌روند که برای حفظ آن، از جان و مال و ناموس خود نیز می‌گذرند. تشویق به مصرف مواد مخدر و الکل و ناسزاگویی جنسی همراه با صمیمیت و مزاح، نوعی پوشش فرهنگی برای تابوشکنی‌ها ایجاد می‌کند.

از این رو، آن هنگام که شخص آمادگی گذشتن از همه‌چیز برای پاسداری از هنجار درون‌گروهی را دارد، آیا بیان از مجازات کارآمد خواهد بود یا مدیریت هوشمندانه را می‌طلبد؟ این مسئله همان است که جرم‌شناسی فرهنگی به آن می‌پردازد. نمونه جرم به‌مثابه فرهنگ، خرده‌فرهنگ پرخاشگرانه هواداران «تتلو» نسبت به فرهنگ غالب است. نمونه‌های این مورد در قسمت یافته‌های تجربی و ذیل مفهوم ساختاری با عنوان «ترویج بی‌اعتمادی به حاکمیت و رفتارهای آشوب‌طلبانه» به‌روشنی بیان شده است.

سبک رفتاری گروه تتلیتی‌ها که در اشعار و ترانه‌های «تتلو» نمود می‌یابد و در بخش یافته‌های تجربی ذیل مفهوم پایه و ساختاری طبقه‌بندی و ارائه شد، در بسیاری موارد مجرمانه است و گاه مجرمانه‌سازی نمادهای این گروه از مسیر نسبت دادن ارتکاب جرائم شدید با سبک زندگی آنها شکل می‌گیرد. این امر برچسب بزهکاری برای اعضای گروه را در پی دارد و چنین برچسب‌زنی می‌تواند دلیل مضاعف بر ارتکاب جرم از جانب آنها باشد؛ زیرا مصداق آب از سر گذشتن خواهد بود و می‌دانند بالاتر از سیاهی رنگی نیست؛ چراکه انسان موجودی است حسابگر، آن‌هنگام که ناکرده بزه به بزه منتسب شود، نفع خود را در ارتکاب جرم می‌یابد. بدین‌سان، زمانی که مرتکب رفتاری نشده به دید بزهکار دیده می‌شود (صرف تتلیتی بودن خود بزه محسوب می‌شود، ولو رفتار مغایری نیز مرتکب نشده باشند)، با تحمل برچسب، می‌کوشد نفعی از ارتکاب جرم نیز داشته باشد.

همین امر موجب می‌شود خودانگاره منفی در او شکل گرفته و خود را مستحق عنوان مجرمیت بداند یا حتی می‌توان پیش‌تر رفت و ارتکاب چنین اعمالی ملاک اعتبار شخص در گروه شناخته شود. این دور باطل تا جایی پیش می‌رود که در برخی موارد، حتی زمانی که جرم ارتكابی هیچ ارتباطی با اعضای گروه‌های فرهنگی خاص ندارد، صرفاً به دلیل شباهت ظاهری یا رفتاری با مناسک آن گروه‌ها، جرم به آنان منتسب می‌شود و در نتیجه به نادرست در جایگاه بزه‌دیده قرار می‌گیرند.

خرده‌فرهنگ تلتیتی‌ها منتسب به گروه‌های جوانان و نوجوانان است و به نظر شایسته است رفتار ارتكابی از سوی اقلیت‌ها در سنجه فرهنگی بررسی و ارزیابی شود. گاه رفتاری که از دیدگاه فرهنگ اصلی ناشایست تلقی می‌شود، در فرهنگ اقلیت نکوهیده نبوده و سزاوار است. در این صورت، می‌توان خرده‌فرهنگ‌ها را در چهارچوب فرهنگ کلی پذیرفت و در بطن آن حل نمود تا امکان کنترل نسبت به آنها وجود داشته باشد. در غیر این صورت، جامعه به یک‌سو می‌رود و طرفداران خرده‌فرهنگ‌ها به‌سوی دیگر و پدیده انشقاق اجتماعی رقم می‌خورد. وانگهی، با انسجام اجتماعی درون گروهی اقلیت‌های فرهنگی مواجه خواهیم بود که می‌تواند منتهی به تقابل با جامعه شده و آسیب‌زا باشند. به بیان دیگر، از یک سو، انسجام درون گروهی شکل می‌گیرد و از سوی دیگر، انشقاق برون گروهی حاصل می‌شود که بر ناکارایی قانون در کنترل اقلیت‌ها دلالت می‌کند؛ زیرا جامعه رفتاری را ناپسند می‌داند و در مقام مجازات آن برمی‌آید که فرهنگ درون گروهی همان رفتار را می‌پسندد. با پذیرش مشروط رفتار در بطن فرهنگ اصلی، امکان کنترل و اعمال اقتدار قانون فراهم می‌شود.

۳-۲-۳- کارناوال جرم

بیان‌ها مخاطب دارند و سرشت زبان گفت‌وگو است، خواه با پاسخ همراه باشد یا خیر. از این رو، در تمام اندیشه‌ها و سخن‌ها، شخص دومی نیز، ولو به صورت نامرئی حضور دارد؛ کارناوال نوعی گفت‌وگو است؛ سخن گفتن با حاکمیت و تلاش جمعی و نقادانه برای رسیدن به حقیقت است.^{۵۲}

کارناوال در برابر شاکله رسمی اجتماعی قد علم می‌کند؛ آنجا که اشخاص از قواعد و چهارچوب تعریف‌شده فارغ می‌شوند و بدون بند بر دست و یوغ بر گردن، بر نظم از پیش تعریف‌شده می‌تازند. زبان کارناوال، زبان طنز و تمسخر است؛ بدین ترتیب، کلام منطقی به

۵۲. مایک پرسدی، جرم‌شناسی فرهنگی و کارناوال جرم. ترجمه رؤیا آسیائی (تهران: میزان، ۱۳۹۶)، ۸.

چالش کشیده و نظم عمومی با خلأ مواجه می‌شود. کارناوال‌ها با هیجان همراه‌اند و هیجانات تجاوزکارانه در کارناوال‌ها همواره مثبت نیستند و رفتارهای خطرناک در کارناوال گاه موجب خشونت و آسیب دیگران می‌شوند.^{۵۳}

لایوهای «تتلو» نوعی کارناوال جرم به شمار می‌روند. جاذبه و کشش برنامه‌های او، وام‌دار امکانات شبکه‌های اجتماعی است. لایوها، این امکان را به مخاطب می‌دهند تا با تعامل دوسویه با خواننده محبوب خود، بدون هر نوع آدابی در اجرای موسیقی، او را همراهی کند. در این کارناوال با درخواست نیوفیس یا تشویق به رفتار خارج از عرف که برای جوانان با جذابیت همراه است، مثل مصرف مواد مخدر مانند ماری‌جوانا^{۵۴} نظم موجود را به چالش می‌کشد و هیجان را به مخاطب تقدیم می‌کند. انسان معاصر به دنبال هیجان، ترس و خطر است که با ترشح هورمون آدرنالین موجب لذت او بشود و کارناوال راهی بر آن است که هر نوع لذتی را مجاز می‌کند؛ در این چهارچوب، «همه‌چیز حتی خشونت مجاز می‌شود، تمامی معانی و ارزش‌ها به پوچی گراییده، بایدهای فرهنگی سست می‌شود».^{۵۵} کنسرت‌ها و لایوها و هیت لایوهای که «تتلو» با دیگر اینفلوئنسرهایی که با آنها در تقابل و دشمنی است، برگزار می‌کند و در این میان، از هیچ دشنام و هتاک‌ی فروگذار نمی‌کند و همچنین، پارتی با مصرف انواع مواد مخدر و شوخی‌های جنسی و ناسزاگویی که در حالت عادی توهین محسوب می‌شود، اما در این کارناوال مجاز شمرده می‌شود، در چارچوب کارناول جرم قابل ارزیابی است. در برخی پست‌ها و لایوها، هرکس فحاشی رکیک‌تری داشته باشد، تبلیاتی تر است! بنابراین، کارناوال با خرق عادت همراه است تا با ایجاد هیجان موجب انرژی شدن فرد بشود. از این جهت، پیچیدگی برنامه‌های او مستلزم کیاست در برنامه‌ریزی حکمرانی است. نادیده‌انگاری و حذف صورت‌مسئله و توصیه به عدم برگزاری، کارآمد نخواهد بود.

۳-۲-۴- هراس اخلاقی

بازگشت نظریه هراس اخلاقی بر پیوستاری میان دو قطب «ما» و «دیگران» است؛ ما، همان «خودی‌ها» در برابر دیگران، یعنی «اهریمن‌ها». خودی‌ها پاسدار ارزش و دیگری‌ها، ضد ارزش محسوب می‌شوند و آنگاه که دیگری‌ها در اقلیت باشند، پدیده هراس اخلاقی از آنها در

۵۳. همان، ۴۳.

54. marihuana

۵۵. سارا آقائی، «کاربست جرم‌شناسی فرهنگی در تحلیل بزهکاری کودکان و نوجوانان با تکیه بر مفاهیم کارناوال، آدرنالین، زندگی دوم». مجله پژوهش‌های حقوق جزا و جرم‌شناسی، ۶ ۱۱ (۱۳۹۷)، ۲۰۳.

افکار عمومی شکل می‌گیرد.

نظریه هراس اخلاقی با ویژگی‌هایی چون خصومت، اغراق، تحریف، نگرانی، اجماع، پخش و باورپذیر کردن شایعه، تغییر پاسخ در طی زمان و انحراف افکار عمومی از مشکلات دیگر شناخته می‌شود.^{۵۶} حساسیت در مسائل اجتماعی که با عنوان تهدید اجتماعی از جانب حاکمیت معرفی می‌شود، موجب هراس اخلاقی می‌شود و نقش رسانه در آن انکارناپذیر است.^{۵۷} جرم‌شناسان فرهنگی بر این باورند که رسانه‌ها ترس‌های تولیدشده اخلاقی را به‌طور اغراق‌آمیز ارائه و گسترش می‌دهند و بزه و بزه‌دیدگی را آن‌طور که خود می‌پسندند به جامعه معرفی می‌نمایند که این امر به مرور زمان، سبک زندگی و فرهنگ خاص را در پی می‌آورد.^{۵۸} این مسئله در مورد پرونده «تتلو» نیز قابل تأمل است. رسانه‌ها، موضوعات معین مانند رفتارهای خشونت‌آمیز و جنسی را اغراق‌آمیز و ترسناک معرفی می‌کنند که در این مسیر، خرده‌فرهنگ جوانان و اقلیت به‌عنوان یک تهدید عرضه می‌شود. رسانه‌ها قابلیت آن را دارند که مشکلی را که اساساً مهم نیست به‌صورت چشمگیر ارائه نمایند و با تحریف واقعیت در ذهن مخاطب، هراس ایجاد کنند.^{۵۹} نمادسازی و برچسب‌زنی در این کشاکش پدید می‌آید. برچسب مجرمانه، خودانگاره منفی را موجب می‌شود و جامعه نیز این وصف را پذیرفته و مرتکب را طرد می‌کند که انحراف ثانویه را موجب می‌گردد. شخصی که برچسب گرفته، با توجه به عدم پذیرش در جامعه، مجبور به همراهی با گروه یا گروه‌هایی است که خود برچسب دریافت نموده‌اند؛ این نام‌گذاری موجب ایجاد «خو» دیگری می‌شود که با برچسب‌های الصاق‌شده هم‌سو خواهد بود.^{۶۰}

چگونگی تحمیل خودانگاره به بزه‌کار از طریق جامعه، نخستین بار توسط تنن بام در سال ۱۹۳۸ بیان شد. تأکید او بر این بود که شخصی که خلاف ارزش‌ها و هنجارها حرکت می‌کند، در صورتی که به او انگ زده شود و هویت جداگانه‌ای برای او توصیف شود، به‌تدریج در

56. Erich Goode & Nachman Ben-Yehuda, *Moral panics: The social construction of deviance* (Malden & Oxford, UK: Wiley-Blackwell, 2009) 149-171.

57. Stanley Cohen, *Folk Devils and Moral Panics* (London: Routledge, 2002), 16.

۵۸. آقائی، ۱۳۹۷، پیشین، ۲۱۴.

59. Jock Young, *The role of the police as amplifiers of deviance negotiators of reality and translators of fantasy* (London: Routledge, 1977), 67-21.

۶۰. مایک مگوایر و رابرت رینر رادمورگان، دانش‌نامه جرم‌شناسی آکسفورد، ترجمه حمیدرضا ملک‌محمدی (تهران: میزان، ۱۳۹۳)، ۳۵۶-۳۵۱.

هویت تازه خو می‌گیرد.^{۶۱} به عقیده هوارد بکر، گروه‌های اجتماعی، خود قوانینی تدوین می‌کنند و شخصی که مطابق این قوانین خودساخته رفتار نکند، برچسب (بیرونی بودن) می‌گیرد.^{۶۲}

پدیده هراس اخلاقی را از دیدگاه تتلیتی‌ها به‌سوی حاکمیت نیز می‌توان مورد بررسی قرار داد. شرایط اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی از خرده‌فرهنگ تتلیتی در امان نبوده و در بخش‌های مختلف از ترانه‌ها به انتقاد از کلیت نظام سیاسی ایران با بیان تهاجمی و بر مبنای فرهنگ خودساخته‌اش در وجه‌های مختلف می‌پردازد. پذیرش هنجارهای تعریف‌شده از جانب «تتلو»، اشخاص را در دسته تتلیتی‌ها قرار می‌دهد. تتلیتی‌ها خودی هستند و سایرین غیرخودی. او بعضاً با تحریف وقایع، رخدادها را مصادره به مطلوب می‌کند و خود را دلسوز نشان داده و اعلام نگرانی می‌نماید. در برخی موارد، برای تکمیل این فرایند در لایوها شرایط را تبیین می‌کند تا مخاطب با او همراه شده و همراه بودن او و دشمن بودن طرف مقابل را بپذیرد و افکار مخاطب را به‌سوی خواست خود متمایل نماید. این مسئله به مرور موجب اطمینان به او از جانب مخاطب خواهد شد. برای رسیدن به این هدف از فضای مجازی و جذابیت‌های آن نیز بهره می‌گیرد؛ تا جایی که خودی‌ها (تتلیتی‌ها) از غیرخودی‌ها (حاکمیت و شهروندان) اعلام برائت می‌کنند. در چنین مقامی، طرفداران او را به‌عنوان «سلطان» می‌پذیرند و او را با این نام خطاب می‌کنند و او نیز طرفداران را «گنگ» و «خفن» می‌نامد.^{۶۳} از این رو، سلطان و طرفداران گنگ و خفن او در یک سوی پیوستار قرار می‌گیرند و سایرین در سوی دیگر.

نتیجه‌گیری

شمشیر بران جرم‌شناسی انتقادی، ساختار اجتماع را نشانه می‌گیرد و افزون بر مرتکب، جامعه را در فرایند بزهکاری مؤثر می‌داند حتی نقش شرایط اجتماعی را در بزه‌کارسازی پررنگ‌تر نشان می‌دهد و در واقع سوزن را به مرتکب و جوال‌دوز را به شرایط جامعه می‌زند. در این دیدگاه، جامعه و فرهنگ دو کلیدواژه هستند و برای دستیابی به اهداف فرهنگی، جرم‌شناسی فرهنگی در چنین زمینه‌ای نمود می‌یابد. جرم‌شناسی فرهنگی، جرم را برآمده از فرهنگ می‌داند. فرهنگ شمشیر دو لبه است؛ یک دم جرم‌زا و دم دیگر جرم‌زدا. تمرکز این

۶۱. عظیم‌زاده، پیشین، ۳۰۲.

۶۲. مورگان کیت و همکاران، نظریه‌های جرم، ترجمه حمیدرضا محمدی (تهران: میزان، ۱۳۹۳)، ۱۹۹.

رهیافت بر خرده فرهنگ‌های ضداجتماعی است. بر بستر خرده فرهنگ ضداجتماعی، علایق کانونی و تعارض فرهنگی استوار می‌شود و مبنای خرده فرهنگ ضداجتماعی، بازماندن جوانان طبقه فرودست از نیل به اهداف از پیش مشخص شده است. بدان جهت که جامعه امکانات دستیابی به اهداف مشروع را برای همگان به طور یکسان فراهم ننموده و حتی در برخی موارد، مسیر رسیدن به هدف را برای برخی اقشار مسدود نموده است و امکان رسیدن به جایگاه اجتماعی مطلوب را از آنها را سلب می‌کند. از این رو، شهروندی که با بن بست مواجه شده است، در سودای رسیدن به هدف، راه جایگزین و ناهم سو با فرهنگ غالب جامعه را برمی‌گزیند؛ همچنان که «تتلو» به واسطه فقری که در خانواده تحمل کرده بود و عدم دسترسی به مسیرهای مشروع برای رسیدن به هدف خوانندگی، ناگزیر با هنجارشکنی، شیوه دیگری برای نیل به آمال و آرزوهایش گزینش می‌کند.

بررسی چنین رفتارهایی در قالب جرم‌شناسی فرهنگی دارای اهمیت فراوان است. ویژگی بنیادین رویکرد جرم‌شناسی فرهنگی، درهم‌تنیدگی جرم و فرهنگ، بررسی خرده فرهنگ‌های مجرمانه، تحلیل نقش احساسات در فرایند جرم و کنترل آن در قالب فعالیت‌های فرهنگی، بازنمایی رسانه‌ای و جرم‌انگاری فرهنگ عامه است که در اشعار و آثار «تتلو» قابل توجه و ارزیابی است. اهمیت «تصویر، سبک و بازنمایی» و روش‌هایی که به شکل غیرمستقیم به ایجاد جرم و عدالت کیفری کمک کرده‌اند، در چهارچوب تحلیل اشعار و دسته‌بندی آنها به مضمون پایه و ساختاری در آثار «تتلو» مورد توجه قرار گرفت که نشان از ایجاد فرهنگ تئلیتی دارد.

بنابراین، جرم پدیده‌ای خرده فرهنگی است که پیرامون «تعامل‌گرایی نمادین» سازمان می‌یابد. ساخت با واسطه جرم و کنترل آن با توجه به تعامل‌های میان نظام عدالت کیفری و رسانه‌های جمعی دارای اهمیت است. به بیان دیگر، جرم‌شناسی فرهنگی، به مطالعه شیوه‌های ساخت فرهنگ عمومی و به‌ویژه، نقش رسانه‌های جمعی در ساخت جرم و کنترل آن می‌پردازد. از این رو، آثار «تتلو» در فضای مجازی همان‌طور که در بخش‌های پیشین ذکر شد، از دیدگاه جرم‌شناسی فرهنگی مورد تحلیل قرار گرفت و با تحلیل مضمون آثار او، به نظر می‌رسد ساخت فرهنگ نوین با عنوان فرهنگ تئلیتی در حال تکوین است که نیازمند چاره‌اندیشی است.

از این رو بایسته است امیر مقصودلو به‌عنوان یک پدیده اجتماعی مورد بررسی قرار گیرد. دریافت هجده میلیون کامنت و شش صد و بیست و شش هزار ویو استوری و چهار میلیون

فالور در اینستاگرام به‌روشنی نشان از بروز یک پدیده اجتماعی به نام «تتلو» دارد؛ بنابراین زوایای مختلف منش او مانند نوع پوشش، موسیقی، اشعار، تنوها، بیان و رفتار او، خرده‌فرهنگ تتلیتی را بازتولید نموده است. در واقع صرفاً بیان از یک شخص یا یک موضوع خاص یا حتی یک سبک موسیقی نیست بلکه بیان از یک پدیده اجتماعی است. بدین‌رو، ارائه دوره دانشگاهی با عنوان پدیده‌های اجتماعی نوین در فرهنگ موسیقی عامه‌پسند با هدف حل‌وفصل نمودن ابعاد جامعه‌شناسی شهرت «تتلو» می‌تواند دارای آثار مثبت باشد. همچنین برای مقایسه بهتر، شایسته است دوره‌های دانشگاهی مفاخر موسیقی در کنار دوره‌های موسیقی عامه‌پسند ارائه شود.

هدف از این دوره، تفکر انتقادی درباره «تتلو» به‌عنوان یک میکروسلبریتی و بهره بردن از محبوبیت موسیقی و روش او به‌عنوان راهی برای ورود به ادبیات و موسیقی فاخر ایرانی خواهد بود. در این دوره به بررسی میزان شایستگی ادبی «تتلو» پرداخته خواهد شد و در قالب دیسکوگرافی یا اثرشناسی به مطالعه و فهرست‌بندی جزئیات آثار موسیقی منتشرشده پرداخته می‌شود. آگاهی شفاف‌بخش بوده و یکی از راه‌های شناخت خطر، آگاهی و مواجهه با آن است. با توجه به اینکه خرده‌فرهنگ تتلیتی در طی زمان شکل گرفته و گسترش یافته است، اکنون گریزی از آن نیست و فرهنگ جرم‌زا تکوین یافته است. یکی از راه‌های مقابله با آن، استفاده از وجه جرم‌زدای فرهنگ برای مواجهه در قالب علمی و سازمان‌یافته است. بدین‌سان موسیقی فاخر در نقش فرهنگ جرم‌زدا در مقابل فرهنگ جرم‌زای تتلیتی قرار می‌گیرد. اثربخشی شیوه‌های مشابه در قالب بررسی موردی و اثرشناسی خواننده‌ها در دانشگاه بیل، دانشگاه کارولینای جنوبی و دانشگاه خنت بلژیک آزموده شده است.

فهرست منابع

- الف) منابع فارسی
- آقائی، سارا. «کاربست جرم‌شناسی فرهنگی در تحلیل بزهکاری کودکان و نوجوانان با تکیه بر مفاهیم کارناوال، آدرنالین، زندگی دوم». *مجله پژوهش‌های حقوق جزا و جرم‌شناسی*، ۶، ۱۱ (۱۳۹۷)، ۱۹۱-۲۱۴.
- آقائی، سارا. تحلیل جرم در جرم‌شناسی فرهنگی، چاپ اول، (تهران: میزان، ۱۳۹۷).
- بیچرانلو، عبدالله و سندس محمدی نوسودی. «از ستاره به سلبریتی، نقش رسانه‌های اجتماعی در تطور شهرت و هواداری تتلو». *جامعه‌شناسی هنر و ادبیات*، ۱۳، ۱ (۱۴۰۰)، ۱۷۹-۲۰۵.
- Doi: 10.22059/jasal.2021.326901.666045
- پرسدی، مایک. جرم‌شناسی فرهنگی و کارناوال جرم. ترجمه رؤیا آسیائی. تهران: میزان، ۱۳۹۶.
- خواجه‌نوری، یاسمن و سید پوریا موسوی. «جهانی‌سازی جرم‌شناسی فرهنگی» در حقوق کیفری پویا، به کوشش نسرين مهرا و امير حسن نیازپور، ۹۲۵-۹۰۸. تهران: میزان، ۱۳۹۷.
- دکسردی، والتر. اس. جرم‌شناسی انتقادی معاصر. ترجمه و تحقیق مهرداد رایجیان اصلی و حمیدرضا دانش‌ناری. تهران: نشر دادگستر، ۱۴۰۲.
- رستمی، هادی و فرهاد میرزایی. «تحول در نظام کیفردهی در پرتو فرایند تمدن». *فصلنامه پژوهش حقوق کیفری*، ۹، ۳۴ (۱۴۰۰)، ۹۹-۱۳۱.
- Doi: https://doi.org/10.22054/jclr.2021.41182.1891
- سلیمی، علی و محمد داوری. جامعه‌شناسی کجروی. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۴.
- عظیم‌زاده، شادی و گلاویژ شیخ‌الاسلامی. بایسته‌های جرم‌شناسی. تهران: دوران‌دیشان، ۱۴۰۳.
- فرانک پی، ویلیامز و ماری لین دی مک شین. نظریه‌های جرم‌شناسی. ترجمه حمیدرضا ملک‌محمدی. تهران: میزان، ۱۴۰۳.
- فروتن، محمد. «چیستی جرم‌شناسی فرهنگی». *ماهنامه حقوق ملل*، ۱۳ (۱۴۰۰)، ۵۶۵-۶۱۲.
- کوثری، مسعود و محمدمهدی مولایی. «نظریه‌سازی برای موسیقی زیرزمینی ایران». *تحقیقات فرهنگی ایران*، ۴، ۲۰ (۱۳۹۱)، ۹۳.
- Doi.org/10.7508/ijcr.2012.20.003
- کوهن، بروس. درآمدی بر جامعه‌شناسی. ترجمه محسن ثلاثی. تهران: فرهنگ معاصر، ۱۴۰۰.
- کیت، مورگان و همکاران. نظریه‌های جرم. ترجمه حمیدرضا ملک‌محمدی. تهران: میزان، ۱۳۹۳.
- گیدنز، آنتونی. جامعه‌شناسی. ترجمه منوچهر صبوری. تهران: انتشارات نی، ۱۴۰۰.
- مگوایر، مایک و رابرت رینر رادمورگا. دانش‌نامه جرم‌شناسی آکسفورد. ترجمه حمیدرضا ملک‌محمدی. تهران: میزان، ۱۳۹۴.
- معمار، ثریا، صمد عدلی‌پور و فائزه خاکسار. «شبکه‌های اجتماعی مجازی و بحران هویت (با تأکید بر بحران هویتی ایران)». *فصلنامه مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران*، ۱، ۴ (۱۳۹۱)، ۱۷۶-۱۵۵.
- Doi: 10.22059/jisr.2013.36574
- مهدی‌زاده طالشی، سیدمحمد و محمد مقامیان‌زاده «نوجوانان و هواخواهی؛ هنجارهای خرده‌فرهنگ دیجیتال تلتیتی». *فصلنامه علوم اجتماعی*، ۲۹، ۹۷ (۱۴۰۱)، ۲۴۳-۲۰۵.

Doi: 10.22054/gjss.2023.72266.2606

– محمدی، جمال، و امیرحسین شریفی. «مصرف موسیقی رپ به مثابه خرده‌فرهنگ معارض (مورد مطالعه: دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهر همدان)». *جامعه‌شناسی هنر و ادبیات* ۱۳، ۲ (۱۴۰۰)، ۱۵۵.

Doi: 10.22059/jssal.2022.334391.666104

– نجفی ابرنآبادی، علی‌حسین. دیپاچه بر دانشنامه جرم‌شناسی. تألیف علی‌حسین نجفی ابرنآبادی و حمید هاشم‌بیگی. ۲۳-۱۷. تهران: گنج دانش، ۱۳۹۷.

– نجفی ابرنآبادی، علی‌حسین. «درآمدی بر جرم‌شناسی انتقادی و گونه‌های آن» در *جرم‌شناسی محکومان*، به کوشش عباس شیر، تهران: نشر میزان، ۱۳۹۸.

– نجفی ابرنآبادی، علی‌حسین و حمید هاشم‌بیگی. دانشنامه جرم‌شناسی. تهران: گنج دانش، ۱۴۰۱.

– یمینی، فاطمه، طلیعه خادمیان و حسین دهقان. «زن‌ستیزی موسیقی رپ فارسی و مقبولیت آن میان دختران هوادار با رویکرد گراند تئوری (مورد مطالعه دختران شهر تهران)». *پژوهش‌نامه زنان*، ۱۴، ۱ (۱۴۰۲)، ۲۲۲-۱۹۹.

– Doi:10.30465/ws.23.43383.3717

– خبرگزاری اعتماد، ۱۸ فروردین ۱۴۰۳:

– <https://www.etemadnewspaper.ir/fa/Main/Detail/215185>.

– خبرگزاری تابناک، ۹ فروردین، ۱۳۹۸. <https://www.tabnak.ir/fa/news/888399/>

– خبرگزاری رکتا، ۳۱ فروردین ۱۳۹۸، <https://www.rokna.net/7/505154>.

– خبرگزاری فرارو، ۲ مهر ۱۳۹۸ <https://fararu.com/fa/news/412641/>

– خبرگزاری مهر، ۲۵ فروردین ۱۳۹۹ <https://www.mehrnnews.com/news/4899175/>

– خبرگزاری دنیای اقتصاد، ۱۳ آبان ۱۳۹۷ [Donya-e-eghtesad.com/34602841397](https://www.donya-e-eghtesad.com/34602841397)

(ب) منابع خارجی

- Boyatzis, Richard E. *Transforming Qualitative Information: Thematic Analysis and Code Development*. London: SAGE publications, 1998.
- Cohen, Stanley. *Folk Devils and Moral Panics*. London: Routledge, 2002.
- Ferrell, Jeff. "Cultural criminology and the politics of meaning, critical criminology". *An international journal*, 21, 3 (2013), 257-271.
- Goode, Erich & Nachman Ben-Yehuda. *Moral panics: The social construction of deviance*. Malden & Oxford, UK: Wiley-Blackwell, 2009.
- Marwick, Alice, "Luxury selfies in the Attention Economy". *Public culture*, 27, 75(2015), 137- 160. Doi: 10.1215/08992363-2798379.
- Marwick, Alice & Danah Boyd, "To See and Be Seen: Celebrity Practice on Twitter" *The International Journal of Research into New Media Technologies*, 17 (2011), 139-158. Doi: 10.1177/1354856510394539.
- Muncie, John. *Youth & crime*. London, UK: Sage Publications Ltd, 2004.
- Rheingold, Howard. *Virtual community*. Cambridge, MA: MIT Press, 1993.
- Turner, Graeme. *Understanding celebrity*. New York: SAGE Publications Ltd, 2004.
- Virginia, Braun, & Clarke, Victoria, "using thematic analysis in psychology". *Qualitative Research*, 3, 2(2006), 77-110. doi.org/10.1191/1478088706qp0630a.
- Young, Jock. *The role of the police as amplifiers of deviance negotiators of reality and translators of fantasy*. London: Routledge, 1977.